

UCHWAŁA SEJMU POLSKIEJ RZECZYPOSPOLITEJ LUDOWEJ

z dnia 1 marca 1957 r.

Regulamin Sejmu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

R o z d z i a ł 1.

Posłowie.

Art. 1. 1. Posłowie składają następujące ślubowanie poselskie:

„Ślubuję uroczyście jako poseł na Sejm Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej pracować dla dobra narodu polskiego i pogłębiać jego jedność, przyczyniać się do umacniania więzi władzy państwowej z ludem pracującym miast i wsi, czynić wszystko dla utrwalenia niepodległości i suwerenności oraz dla pomyślnego rozwoju Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej”.

2. Ślubowanie poselskie składa się na pierwszym posiedzeniu Sejmu, a posłowie nieobecni na pierwszym posiedzeniu oraz posłowie wybrani w wyborach ponownych lub uzupełniających składają ślubowanie poselskie na pierwszym posiedzeniu Sejmu, w którym uczestniczą.

3. Ślubowanie odbywa się przez odczytanie roty (ust. 1), a następnie kolejne wywoływanie posłów, z których każdy powtarza słowo „ślubuję”.

4. Kancelaria Sejmu wyda posłowi po złożeniu ślubowania legitymację poselską, podpisaną przez Marszałka Sejmu.

Art. 2. 1. Posłowie są obowiązani brać udział w pracach Sejmu, a w szczególności uczestniczyć w posiedzeniach Sejmu oraz w posiedzeniach komisji, do których zostali powołani.

2. Poseł stwierdza swą obecność na posiedzeniu Sejmu lub komisji podpisem na liście obecności.

3. W razie niemożności udziału w posiedzeniu Sejmu lub komisji poseł winien usprawiedliwić swą nieobecność przed Marszałkiem Sejmu lub przewodniczącym komisji w ciągu 7 dni.

Art. 3. 1. Poseł może z ważnych przyczyn zwrócić się do Prezydium Sejmu o udzielenie urlopu od wykonywania obowiązków poselskich.

2. Prezydium Sejmu udziela urlopów trwających nie dłużej niż 30 dni; dłuższe urlopy udzielane są przez Sejm. Marszałek zawiadamia Sejm o urlopach udzielonych przez Prezydium Sejmu,

Art. 4. 1. W razie nieusprawiedliwionej nieobecności na dwóch lub więcej posiedzeniach Sejmu w czasie jednej sesji Prezydium Sejmu potrąca posłowi za każde opuszczone posiedzenie 5% diet miesięcznych, począwszy od drugiego posiedzenia.

2. W razie nieusprawiedliwionej nieobecności na dwóch lub więcej posiedzeniach komisji w okresie 3 miesięcy Prezydium Sejmu na wniosek prezydium komisji potrąca posłowi 5% diet miesięcznych za każde opuszczone posiedzenie, począwszy od drugiego posiedzenia.

Art. 5. 1. Poseł na czas trwania mandatu poselskiego otrzymuje na swój wniosek bezpłatny urlop w zakładzie pracy, w którym jest zatrudniony. W zakresie uprawnień uzależnionych od ciągłości pracy okres tego urlopu zalicza się do okresu pracy.

2. O uzyskaniu urlopu od zajęć zawodowych poseł zobowiązany jest zawiadomić Prezydium Sejmu.

Art. 6. 1. Posłowie otrzymują diety miesięczne od dnia złożenia ślubowania.

2. Wysokość diet określa Prezydium Sejmu po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów.

3. Diety Marszałka równają się trzykrotnej, a wicemarszałka dwukrotnej wysokości diet poselskich.

4. Przewodniczący komisji i ich zastępcy otrzymują dodatek do diet w wysokości określonej uchwałą Prezydium Sejmu.

Art. 7. Posłowie delegowani przez Sejm poza obręb Warszawy lub miejsca ich stałego zamieszkania, o ile pobyt trwa dłużej niż 8 godzin, otrzymują oprócz zwykłych diet zwrot opłat za hotel, dodatkowych kosztów komunikacyjnych i diety według zasad określonych uchwałą Prezydium Sejmu.

Art. 8. Posłowie otrzymują z urzędu bezpłatnie po jednym egzemplarzu wszystkich druków sejmowych oraz „Dziennika Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej” i Dziennika Urzędowego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej „Monitor Polski”. Ponadto posłowie będący członkami komisji otrzymują bezpłatnie po jednym egzemplarzu dzienników urzędowych odpowiednich ministerstw.

Art. 9. 1. Sprawy posłów, którzy nie wykonują obowiązków poselskich, jak również posłów, którzy zachowują

się w sposób nie odpowiadający godności posła — podlegają rozpatrzeniu przez Komisję Mandatowo-Regulaminową na wniosek Prezydium Sejmu.

2. Od uchwały Komisji przysługuje posłowi odwołanie do Sejmu. Odwołanie wnosi się na ręce Marszałka Sejmu.

3. Sejm w wypadkach poważniejszych naruszeń może na wniosek Komisji Mandatowo-Regulaminowej wykluczyć posła z jednego lub kilku posiedzeń. O ile wniosek o wykluczenie został zgłoszony w okresie między sesjami, Sejm podjemnie decyzję na najbliższej sesji. Posłowi, który został wykluczony z posiedzeń — Prezydium Sejmu potrąca za nieobecność na każdym posiedzeniu 5% diet miesięcznych.

Art. 10. Sejm wyraża zgodę na pociągnięcie posła do odpowiedzialności karno-sądowej lub aresztowanie — na wniosek Komisji Mandatowo-Regulaminowej, większością co najmniej dwóch trzecich głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów.

Art. 11. 1. Sejm — na wniosek Prezydium Sejmu lub Komisji Mandatowo-Regulaminowej — stwierdza uchwałą wygaśnięcie mandatu posła (art. 76 Ordynacji wyborczej).

2. Sejm — na wniosek Komisji Mandatowo-Regulaminowej — stwierdza uchwałą unieważnienie mandatu posła w przypadku unieważnienia wyborów (art. 73 — 75 Ordynacji wyborczej).

Art. 12. Posłowie mogą organizować się w kluby poselskie według przynależności partyjnej.

Art. 13. Prezydium Sejmu, po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów, może wyrazić zgodę na powoływanie kół lub zespołów poselskich na innych zasadach niż określone w art. 12.

Art. 14. Prezydium Sejmu czuwa nad wykonywaniem przez posłów obowiązków poselskich, nałożonych na nich przez Konstytucję Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej, a w szczególności nałożonych przez art. 2 ust. 2 i art. 87 Konstytucji, jak również innych obowiązków wynikających ze ślubowania poselskiego i przepisów regulaminu.

Art. 15. Spory między posłami o zniesławienie lub obrażenie rozpatruje sąd polubowny w składzie arbitrów wyznaczonych przez zainteresowanych i superarbitra wyznaczonego przez Prezydium Sejmu.

R o z d z i a ł 2

Organy Sejmu.

Art. 16. 1. Na pierwszym posiedzeniu Sejmu przewodniczy do wyboru Marszałka Sejmu jeden z najstarszych wiekiem posłów (Marszałek-Senior) powołany uchwałą Rady Państwa.

2. Marszałek-Senior przeprowadza ślubowanie poselskie oraz wybór Marszałka Sejmu.

Art. 17. Organami Sejmu są:

Prezydium Sejmu,
Konwent Seniorów,
komisje,
sekretarze Sejmu.

Art. 18. 1. Prezydium Sejmu stanowią Marszałek i dwaj wicemarszałkowie Sejmu. Prezydium Sejmu działa na zasadzie kolegiałości.

2. Sejm wybiera Marszałka i wicemarszałków Sejmu bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów.

Art. 19. 1. Prezydium Sejmu stoi na straży praw Sejmu, czuwa nad właściwym tokiem i terminowością prac Sejmu, reprezentuje Sejm na zewnątrz, czuwa nad prawidłowym stosowaniem regulaminu Sejmu oraz zabezpiecza spójność i porządek na terenie sejmowym.

2. Prezydium Sejmu jest uprawnione do wykładni regulaminu. W wypadkach wątpliwych Prezydium Sejmu zasięga opinii Komisji Mandatowo-Regulaminowej.

Art. 20. Prezydium Sejmu może na podstawie regulaminu podejmować uchwały regulujące szczegółowo tryb postępowania w Sejmie w ramach zasad określonych w regulaminie.

Art. 21. Prezydium Sejmu kieruje sprawami wchodzącymi w zakres stosunków Sejmu z parlamentami innych krajów.

Art. 22. 1. Marszałek Sejmu kieruje obradami Sejmu oraz przewodniczy obradom Prezydium Sejmu i Konwentu Seniorów.

2. Wicemarszałkowie zastępują Marszałka w zakresie ustalonym przez Prezydium Sejmu.

Art. 23. 1. Konwent Seniorów składa się z Marszałka i wicemarszałków Sejmu oraz przewodniczących klubów poselskich lub ich zastępców.

2. Konwent Seniorów może rozszerzyć swój skład przez kooptację innych posłów.

3. Posiedzenia Konwentu Seniorów zwołuje Marszałek Sejmu z inicjatywy własnej, Prezydium Sejmu lub na żądanie jednego z klubów.

Art. 24. 1. Konwent Seniorów jest organem doradczym Prezydium Sejmu w zakresie zapewnienia sprawnego toku prac Sejmu i współdziałania klubów i kół poselskich w sprawach związanych z działalnością Sejmu.

2. Konwent Seniorów rozpatruje w szczególności:

- a) projekty terminów i porządku dziennego poszczególnych posiedzeń Sejmu,
- b) wnioski co do wyboru przez Sejm jego organów,
- c) wnioski co do trybu dyskusji nad poszczególnymi punktami porządku dziennego,
- d) inne sprawy przekazane pod jego obrady przez Prezydium Sejmu.

Art. 25. 1. Komisje są organami Sejmu, powołanymi do wyrażania opinii o sprawach przekazanych pod ich obrady przez Sejm lub Prezydium Sejmu, jak również organami pomocniczymi Sejmu w zakresie wykonywanej przez nie kontroli nad działalnością poszczególnych organów państwowych.

2. Sejm powołuje komisje stałe i nadzwyczajne, ustalając ich skład liczbowy i osobowy.

Art. 26. Sejm wybiera dziesięciu sekretarzy. Sekretarze prowadzą listę mówców i protokoły posiedzeń Sejmu, dokonują obliczania wyników głosowania i pełnią inne czynności zlecone przez Marszałka.

Art. 27. 1. Kancelaria Sejmu jest organem pomocniczym i wykonawczym Prezydium Sejmu.

2. Organizację wewnętrzną Kancelarii określa statut uchwalony przez Prezydium Sejmu.

3. Marszałek Sejmu mianuje i zwalnia pracowników Kancelarii Sejmu i za ich działania odpowiada przed Sejmem.

R o z d z i a ł 3.

Komisje.

Art. 28. Ustanawia się następujące komisje stałe:

- 1) Budownictwa i Gospodarki Komunalnej,
- 2) Gospodarki Morskiej i Żeglugi,
- 3) Handlu Wewnętrznego,
- 4) Handlu Zagranicznego,
- 5) Komunikacji i Łączności,
- 6) Kultury i Sztuki,
- 7) Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego,
- 8) Mandatowo-Regulaminową,
- 9) Obrony Narodowej,
- 10) Oświaty i Nauki,
- 11) Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów,

- 12) Pracy i Spraw Socjalnych,
- 13) Przemysłu Ciężkiego, Chemicznego i Górnictwa,
- 14) Przemysłu Lekkiego, Rzemiosła i Spółdzielczości Pracy,
- 15) Rolnictwa i Przemysłu Spożywczego,
- 16) Spraw Wewnętrznych,
- 17) Spraw Zagranicznych,
- 18) Wymiaru Sprawiedliwości,
- 19) Zdrowia i Kultury Fizycznej.

Art. 29. Do zadań komisji należy w szczególności:

- a) rozpatrywanie projektów ustaw,
- b) rozpatrywanie dekretów przedstawionych Sejmowi do zatwierdzenia,
- c) rozpatrywanie projektów dekretów przedstawionych komisji przez Radę Państwa do zaopiniowania,
- d) wysłuchiwanie sprawozdań i informacji kierowników resortów, urzędów oraz instytucji,
- e) przeprowadzanie analizy działalności poszczególnych działów administracji i gospodarki państwowej.

Art. 30. Do zadań Komisji Mandatowo-Regulaminowej należy między innymi:

- a) składanie wniosków w sprawie ważności wyborów (art. 74 Ordynacji wyborczej),
- b) składanie wniosków w sprawie unieważnienia mandatu posła (art. 73 — 75 Ordynacji wyborczej),
- c) składanie wniosków w sprawie wygaśnięcia mandatu posła wskutek utraty prawa wybieralności (art. 76 ust. 1 pkt 3 Ordynacji wyborczej),
- d) składanie wniosków w sprawie odwołania posła,
- e) rozpatrywanie wniosków o wyrażenie zgody przez Sejm na pociągnięcie posła do odpowiedzialności karno-sądowej (art. 16 ust. 3 Konstytucji),
- f) rozpatrywanie wniosków w sprawie zmiany regulaminu,
- g) udzielanie opinii dla Prezydium Sejmu w sprawie wykładni i stosowania regulaminu.

Art. 31. Komisje wybierają ze swego grona prezydium komisji w składzie przewodniczącego komisji i zastępców przewodniczącego.

Art. 32. 1. Prezydium komisji kieruje pracami komisji, a w szczególności opracowuje projekty planów pracy komisji, ustala terminy i porządek dzienny posiedzeń komisji, wyznacza sprawozdawców na posiedzenia komisji.

2. Prezydium komisji informuje Prezydium Sejmu o biegu prac komisji.

3. Przewodniczący komisji kieruje obradami komisji i czuwa, aby sprawy powierzone komisji do załatwienia nie zalegały. Protokół obrad komisji podpisuje przewodniczący.

4. Prezydium komisji obowiązane jest zwołać w określonym terminie posiedzenie komisji na żądanie Prezydium Sejmu lub co najmniej jednej czwartej liczby członków komisji.

Art. 33. Prezydium komisji zawiadamia o terminie i porządku dziennym posiedzenia komisji członków komisji, Prezydium Sejmu i zainteresowane naczelné organy państwowe.

Art. 34. 1. W posiedzeniach komisji mogą uczestniczyć członkowie Rady Państwa i Rządu oraz podsekretarze stanu, a wyjątkowo także inni przedstawiciele naczelných organów administracji państwowej, o ile do udziału w posiedzeniu będą należycie upoważnieni.

2. Prezydium komisji może zaprosić do udziału w posiedzeniu komisji przedstawicieli organizacji społecznych i instytucji publicznych.

3. Prezydium komisji może zaprosić na posiedzenie komisji rzeczoznawców lub w inny sposób korzystać z ich współpracy. Prezydium Sejmu określi zasady wynagradzania rzeczoznawców.

4. W posiedzeniach komisji mogą za wiedzą przewodniczącego uczestniczyć — bez prawa udziału w głosowaniach — posłowie nie będący członkami komisji.

5. Komisja może postanowić odbycie posiedzenia zamkniętego.

Art. 35. 1. Komisje stosownie do potrzeby tworzą podkomisje stałe lub nadzwyczajne dla poszczególných dziedzin swojej działalności. W skład podkomisji nadzwyczajnych komisje mogą powoływać posłów spoza składu tych komisji.

2. Komisje mogą w razie potrzeby przeprowadzać w wyznaczonym przez siebie składzie badania działalności poszczególných zakładów, przedsiębiorstw i innych instytucji państwowych.

3. Komisje i podkomisje mogą odbywać posiedzenia wspólne.

4. Komisje mogą obradować w okresie między sesjami Sejmu.

5. Komisje wybierają ze swego grona sprawozdawców do poszczególných spraw na plenarne posiedzenia Sejmu.

Art. 36. 1. Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby członków komisji.

2. Wnioski i poprawki, odrzucone przez komisje, będą na żądanie wnioskodawcy zamieszczone w sprawozdaniu komisji jako wnioski mniejszości.

Art. 37. 1. Budżet i plan gospodarczy rozpatrywane są przez Komisję Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów, jednakże poszczególne części budżetu i planu są przedmiotem dyskusji właściwych stałych komisji. Wnioski komisji zostają przekazane do Komisji Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów, która omawia całość projektów ustaw w tym zakresie i przedstawia je wraz ze swoimi wnioskami na plenum Sejmu.

2. Komisja Planu Gospodarczego, Budżetu i Finansów może uchwalić szczegółowy regulamin, określający tryb prac komisyjnych nad budżetem i planem. Regulamin podlega zatwierdzeniu przez Prezydium Sejmu.

Art. 38. 1. Komisja może przedstawić Sejmowi do uchwalenia projekty rezolucji, zawierające postulaty pod adresem Rady Państwa, Rządu, Generalnego Prokuratora P.R.L. i poszczególných ministrów.

2. Projekty rezolucji składa się na piśmie.

3. Projekt rezolucji, odrzucony przez komisję, zamieszcza się na żądanie wnioskodawcy w sprawozdaniu komisji jako projekt mniejszości.

Art. 39. 1. Komisja może uchwalać dezyderaty skierowane do Rady Państwa, Rządu, Generalnego Prokuratora P.R.L. i poszczególných ministrów.

2. Prezydium komisji przedstawia uchwalone przez komisję dezyderaty Marszałkowi Sejmu. Prezydium Sejmu przesyła dezyderaty komisji odpowiednim organom państwowym.

3. Odpowiedzi organów państwowych, którym przekazane zostały dezyderaty komisji sejmowych, rozpatrywane są na posiedzeniach tych komisji.

Art. 40. Uprawnienia i zakres działania komisji nadzwyczajnych powołanych na podstawie art. 21 Konstytucji P.R.L. ustala każdorazowo Sejm przy ich wyborze.

R o z d z i a ł 4.

Postępowanie w Sejmie.

a) S e s j e , p o s i e d z e n i a .

Art. 41. 1. Sejm obraduje na sesjach.

2. Rada Państwa zwołuje sesję zwyczajną Sejmu dwa razy do roku: sesję jesienną nie później niż na dzień 31 października i sesję wiosenną nie później niż na dzień 1 kwietnia.

3. Rada Państwa zwołuje sesje nadzwyczajne Sejmu z własnej inicjatywy lub na pisemny wniosek co najmniej jednej trzeciej ogólnej liczby posłów.

4. O zamknięciu sesji Sejmu postanawia Sejm na wniosek Prezydium.

Art. 42. 1. Posiedzenia Sejmu odbywają się w terminach ustalonych przez Prezydium Sejmu lub uchwałą Sejmu.

2. Porządek dzienny posiedzeń Sejmu ustala Prezydium Sejmu i przedstawia go Sejmowi do zatwierdzenia.

3. Prezydium Sejmu zawiadania o terminie i porządku dziennym posiedzenia Sejmu posłów na Sejm, Radę Państwa i Rząd.

Art. 43. 1. Posiedzenia Sejmu są jawne.

2. Wstęp na salę posiedzeń Sejmu przysługuje członkom Rady Ministrów, Prokuratorowi Generalnemu P.R.L. i Pierwszemu Prezesowi Sądu Najwyższego lub upoważnionym przez nich przedstawicielom oraz zaproszonym przez Prezydium Sejmu delegacjom.

3. Publiczność może być obecna na galerii w sali posiedzeń podczas jawnych obrad Sejmu. Marszałek wyda przepisy porządkowe obowiązujące publiczność obecną na galerii.

4. Sejm na wniosek Prezydium Sejmu lub 30 posłów może uchwalić tajność obrad, jeżeli wymaga tego dobro Państwa.

5. Obrady i głosowanie nad wnioskiem i uchwalenie tajności posiedzenia są niejawne.

Art. 44. Przedmiot obrad Sejmu stanowią:

- a) projekty ustaw i uchwał,
- b) zatwierdzanie dekretów,
- c) wybór Marszałka, wicemarszałków, sekretarzy i komisji,
- d) wybór Rady Państwa, powoływanie i odwoływanie Rządu lub poszczególnych jego członków,
- e) zatwierdzanie uchwał Rady Państwa w sprawie powołania i odwołania członków Rządu,
- f) wnioski i informacje Rady Państwa,
- g) sprawozdania, informacje i exposé Rządu lub poszczególnych jego członków,
- h) interpelacje poselskie,
- i) sprawy przekazane przez obowiązujące ustawy lub przewidziane w regulaminie Sejmu.
- j) inne sprawy wniesione lub przekazane przez Prezydium Sejmu lub Radę Państwa.

Art. 45. 1. Z każdego posiedzenia Sejmu sporządza się protokół i stenogram, które stanowią urzędowe stwierdzenie przebiegu obrad. Protokół podpisuje Marszałek lub przewodniczący obradom wicemarszałek oraz urzędujący sekretarz.

2. Marszałek Sejmu może zarządzić skreślenie z protokołu i stenogramu zwrotów ubliżających powadze Sejmu, sprzecznych ze ślubowaniem poselskim lub sprzecznych z obowiązkiem wierności dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

3. Od decyzji Marszałka Sejmu poseł może odwołać się do Prezydium Sejmu, które decyduje ostatecznie po zasięgnięciu opinii Komisji Mandatowo-Regulaminowej.

Art. 46. Marszałek Sejmu zarządza drukowanie projektów ustaw i uchwał Sejmu, sprawozdań komisji sejmowych oraz sprawozdań stenograficznych z posiedzeń Sejmu.

b) Wybór Rady Państwa i powołanie Rządu.

Art. 47. 1. Sejm wybiera ze swego grona na pierwszym posiedzeniu pierwszej sesji Radę Państwa w składzie:

Przewodniczący Rady Państwa,
cztery zastępcy Przewodniczącego,

Sekretarz Rady Państwa,
dziewięciu członków.

2. W razie opróżnienia poszczególnych stanowisk w Radzie Państwa w czasie trwania sesji Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego w toku tej sesji. W razie opróżnienia poszczególnych stanowisk w okresie między sesjami Sejm dokonuje wyboru uzupełniającego na najbliższej sesji.

3. Sejm wybiera Radę Państwa bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów. Wybór na poszczególne stanowiska odbywa się oddzielnie, chyba że Sejm postanowi inaczej. W tym samym trybie Sejm dokonuje wyborów uzupełniających.

Art. 48. 1. Sejm powołuje i odwołuje Rząd Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej — Radę Ministrów lub poszczególnych jej członków zwykłą większością głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów.

2. W razie ustąpienia Rządu — Sejm powołuje Prezesa Rady Ministrów i powierza mu przedstawienie Sejmowi wniosków co do składu Rady Ministrów. Wnioski Prezesa Rady Ministrów głosowane są łącznie.

3. Powoływanie i odwoływanie poszczególnych członków Rządu głosuje się oddzielnie.

c) Uchwalanie ustaw i uchwał.

Art. 49. 1. Inicjatywa ustawodawcza przysługuje Radzie Państwa, Rządowi i posłom.

2. Projekty ustaw zgłaszane przez posłów wymagają co najmniej 15 podpisów.

Art. 50. 1. Projekty ustaw i uchwał składa się Marszałkowi na piśmie z dołączeniem trzech odpisów.

2. Projekty ustaw i uchwał powinny zawierać uzasadnienie.

3. Poprawki do projektów ustaw i uchwał zgłasza się na piśmie. Do zgłoszenia poprawki wystarczy podpis jednego posła.

Art. 51. Rozpatrywanie projektów ustaw odbywa się w dwóch czytaniach, projektów uchwał — w jednym.

Art. 52. 1. Pierwsze czytanie projektu ustawy obejmuje:

- a) uzasadnienie projektu przez wnioskodawcę,
- b) dyskusję nad ogólnymi zasadami projektu,
- c) odesłanie projektu przez Sejm do właściwej komisji lub odrzucenie go w całości.

2. Pierwsze czytanie projektu ustawy może się odbyć najwcześniej następnego dnia po otrzymaniu przez posłów druku projektu ustawy.

Art. 53. Prezydium Sejmu może projekty ustaw zgłoszone w okresach między sesjami, a w wyjątkowych wypadkach w okresach między posiedzeniami, kierować wprost do komisji. Zastępuje to pierwsze czytanie projektu.

Art. 54. 1. Drugie czytanie projektu ustawy obejmuje:

- a) przedstawienie Sejmowi sprawozdania komisji,
- b) przeprowadzenie dyskusji i zgłaszanie poprawek,
- c) głosowanie.

2. Drugie czytanie projektu ustawy może się odbyć najwcześniej trzeciego dnia po otrzymaniu przez posłów sprawozdania komisji.

3. Sejm może powtórnie przekazać projekt ustawy lub sprawozdanie komisji, która w terminie oznaczonym w uchwale składa dodatkowe sprawozdanie.

Art. 55. Sejm może skrócić postępowanie przy uchwalaniu ustawy przez:

- a) przystąpienie do pierwszego czytania niezwłocznie po otrzymaniu przez posłów projektu ustawy,
- b) zaniechanie druku projektu ustawy i niezwłoczne przystąpienie do pierwszego czytania
- c) przystąpienie do drugiego czytania niezwłocznie po zakończeniu pierwszego, bez odsyłania projektu do komisji,
- d) przystąpienie do drugiego czytania niezwłocznie po otrzymaniu przez posłów druku sprawozdania komisji,
- e) zaniechanie druku sprawozdania komisji i niezwłoczne przystąpienie do drugiego czytania.

d) Z a t w i e r d z a n i e d e k r e t ó w.

Art. 56. 1. Dekrety przedstawione przez Radę Państwa do zatwierdzenia Prezydium Sejmu kieruje do rozpatrzenia do właściwej komisji.

2. Na posiedzeniu komisji dekrety referuje członek Rady Państwa lub wyznaczony przez prezydium komisji sprawozdawca.

3. Sejm rozpatruje sprawę zatwierdzenia dekretu po wysłuchaniu sprawozdania komisji.

4. Sejm może podjąć uchwałę o zatwierdzeniu dekretu.

5. Sejm może podjąć uchwałę o odmówieniu zatwierdzenia dekretu, wskazując jednocześnie, od kiedy przepisy dekretu tracą moc obowiązującą. Przewodniczący Rady Państwa zarządzi ogłoszenie uchwały w Dzienniku Ustaw Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

6. Sejm może na wniosek komisji uchwalić ustawę zawierającą nowe uregulowanie spraw będących przedmiotem dekretu oraz uchylene dekretu. Uchwała komisji zastępuje wniosek przewidziany w art. 49. Rozpatrzenie projektu ustawy przez komisję zastępuje jej pierwsze czytanie.

e) O b r a d y.

Art. 57. Obradami Sejmu kieruje Marszałek lub w jego zastępstwie wicemarszałek Sejmu przy pomocy dwóch sekretarzy.

Art. 58. 1. Marszałek udziela głosu w sprawach, które są umieszczone na porządku dziennym.

2. Poza porządkiem dziennym Marszałek udziela głosu jedynie dla zgłoszenia wniosku formalnego, oświadczenia osobistego lub sprostowania błędnie zrozumianego albo nieściśle przytoczonego oświadczenia mówcy.

Art. 59. 1. Posłowie, którzy zamierzają wziąć udział w dyskusji, zapisują się do głosu u sekretarza prowadzącego listę mówców.

2. Marszałek udziela głosu posłom według kolejności zapisu. Prezydium Sejmu może — po wysłuchaniu opinii Konwentu Seniorów — ustalić inną kolejność mówców.

3. Przemówienia posłów nie mogą trwać dłużej niż 30 minut, a poza porządkiem dziennym nie dłużej niż 5 minut.

4. Nie wolno zabierać głosu więcej niż dwa razy w dyskusji nad tym samym projektem ustawy lub uchwały albo nad tą samą poprawką. Przemówienie posła, któremu Marszałek udzielił głosu po raz drugi w tej samej sprawie, nie może trwać dłużej niż 10 minut.

5. Marszałek może przedłużyć mówcy czas przemówienia.

Art. 60. 1. Marszałek udziela głosu Przewodniczącemu, Sekretarzowi i innym członkom Rady Państwa, Prezesowi Rady Ministrów i innym członkom Rządu oraz Generalnemu Prokuratorowi P.R.L. — poza kolejnością mówców zapisanych do głosu.

2. Sprawozdawca i wnioskodawca mogą przemawiać zawsze po wyczerpaniu listy mówców.

Art. 61. 1. Marszałek może w związku z dyskusją udzielić głosu dla postawienia wniosku formalnego.

2. Do wniosków formalnych zalicza się wnioski o:

- a) przerwanie, odroczenie lub zamknięcie posiedzenia,
- b) uchwalenie tajności posiedzenia,
- c) zamknięcie listy mówców,
- d) odroczenie lub zamknięcie dyskusji,
- e) przejście do porządku dziennego,
- f) odesłanie do komisji,
- g) głosowanie bez dyskusji,
- h) zmianę porządku dziennego,
- i) zmianę w sposobie prowadzenia dyskusji i przeprowadzenia głosowania,
- j) ograniczenie czasu przemówień,
- k) stwierdzenie quorum,
- l) przeliczenie głosów,
- m) zaniechanie drukowania projektu ustawy lub uchwały lub inne wnioski wymienione w art. 55.

3. Sejm rozstrzyga o wniosku formalnym po wysłuchaniu wnioskodawcy i ewentualnie jednego przeciwnika wniosku.

Art. 62. 1. Marszałek może przywołać „do rzeczy” posła, który odbiega w swoim przemówieniu od przedmiotu obrad.

2. Marszałek po powtórnym przywołaniu „do rzeczy” może ostrzec posła, że po trzecim przywołaniu odbierze mu głos.

Art. 63. 1. Marszałek przywołuje „do porządku” posła, który zakłóca porządek obrad.

2. Marszałek przywołuje „do porządku z zapisaniem do protokołu” posła, który dopuścił się ciężkiego naruszenia porządku obrad.

3. Marszałek może wykluczyć posła z posiedzenia, jeżeli poseł zakłóca porządek obrad — pomimo że na tym samym posiedzeniu został już przywołany „do porządku z zapisaniem do protokołu”.

4. Od decyzji Marszałka Sejmu poseł ma prawo odwołać się w ciągu trzech dni do Prezydium Sejmu, które podejmie odpowiednią uchwałę na podstawie opinii Komisji Mandatowo-Regulaminowej.

f) G ł o s o w a n i e.

Art. 64. 1. Po zamknięciu dyskusji Marszałek oznajmia, że Sejm przystępuje do głosowania.

2. Od tej chwili można zabierać głos tylko dla złożenia lub uzasadnienia wniosku formalnego o sposobie lub porządku głosowania i to jedynie przed wezwaniem posłów przez Marszałka do głosowania.

Art. 65. 1. Uchwały Sejmu są prawomocne, jeżeli zostały powzięte zwykłą większością głosów w obecności co najmniej jednej trzeciej ogólnej liczby posłów.

2. Sejm może uchwalić zmianę Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (art. 91 Konstytucji) tylko większością co najmniej dwu trzecich głosów w obecności co najmniej połowy ogólnej liczby posłów.

Art. 66. 1. Głosowanie jest jawne i odbywa się przez podniesienie ręki. Marszałek Sejmu zarządzi głosowanie imienne z własnej inicjatywy lub na wniosek poparty przez trzydziestu posłów.

2. Marszałek zarządza obliczenie głosów, jeżeli istnieje wątpliwość co do wyniku głosowania oraz w przypadku zmiany Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 67. 1. Porządek głosowania nad projektami ustaw jest następujący:

- a) najpierw głosuje się nad poprawkami do poszczególnych artykułów, przede wszystkim zaś nad tymi, których przyjęcie rozstrzyga o innych poprawkach,

b) następnie głosuje się nad projektem ustawy w całości wraz z przyjętymi poprawkami.

2. Marszałek ustala porządek poddania głosowaniu projektów uchwał i poprawek do nich.

3. Marszałek może odroczyć głosowanie nad całością projektu ustawy na czas potrzebny do stwierdzenia, czy wskutek przyjętych poprawek nie ma sprzeczności między poszczególnymi postanowieniami.

Art. 68. Sejm może postanowić poddanie głosowaniu projektu ustawy w całości łącznie z poprawkami, jeżeli co do tego nie zgłoszono sprzeciwu.

Art. 69. Marszałek przesyła niezwłocznie Przewodniczącemu Rady Państwa uchwalone przez Sejm ustawy w celu ogłoszenia. O powziętych uchwałach Marszałek zawiadamia Przewodniczącego Rady Państwa i Prezesa Rady Ministrów.

g) I n t e r p e l a c j e.

Art. 70. 1. Posłowie mogą składać interpelacje do Prezesa Rady Ministrów, członków Rządu oraz Prokuratora Generalnego P.R.L.

2. Do złożenia interpelacji wystarczy podpis jednego posła.

3. Interpelację składa się na ręce Marszałka na piśmie z dołączeniem trzech odpisów.

Art. 71. 1. Interpelacja powinna zawierać krótkie przedstawienie stanu faktycznego będącego jej przedmiotem oraz wynikające zeń zapytanie, skierowane zgodnie z właściwością interpelowanego.

2. Prezydium Sejmu może nie przyjąć interpelacji, która nie odpowiada warunkom określonym w ust. 1.

3. Prezydium Sejmu może zażądać skreślenia z interpelacji zwrotów sprzecznych ze ślubowaniem poselskim i obowiązkiem wierności dla Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Art. 72. Marszałek informuje Sejm o treści złożonych interpelacji nie później niż na najbliższym posiedzeniu Sejmu, po wyczerpaniu porządku dziennego.

Art. 73. 1. Marszałek Sejmu przesyła interpelację niezwłocznie interpelowanemu.

2. Interpelowany składa odpowiedź ustną na posiedzeniu Sejmu lub pisemną na ręce Marszałka nie później niż siódmego dnia po dniu otrzymania interpelacji.

3. Odpowiedź na piśmie składa się z dołączeniem trzech odpisów. Marszałek przesyła interpelantowi odpis odpowiedzi i informuje Sejm o jej treści.

Art. 74. 1. W razie nieotrzymania odpowiedzi w terminie lub w razie uznania otrzymanej odpowiedzi za niezadowalającą interpelant może zwrócić się do Prezydium Sejmu o umieszczenie interpelacji na porządku dziennym posiedzenia.

2. Rozpatrzenie przez Sejm sprawy interpelacji obejmować może:

- a) odczytanie interpelacji i odpowiedzi na interpelację,
- b) dodatkowe wyjaśnienia interpelanta i interpelowanego,
- c) dyskusję,
- d) podjęcie przez Sejm uchwały o uznaniu odpowiedzi na interpelację za wystarczającą bądź o wezwaniu interpelowanego do uzupełnienia odpowiedzi.

Art. 75. Prezydium Sejmu może wyznaczyć specjalne posiedzenie przeznaczone wyłącznie na rozpatrywanie spraw interpelacji.

R o z d z i a ł 5.

Przepisy końcowe.

Art. 76. 1. Zmiana regulaminu Sejmu może nastąpić z inicjatywy Prezydium Sejmu lub na wniosek podpisany przez co najmniej piętnastu posłów.

2. Regulamin Sejmu podlega ogłoszeniu w Monitorze Polskim.

3. Regulamin Sejmu wchodzi w życie z dniem uchwalenia.

Marszałek Sejmu: Cz. Wycech